

בעזחשי"ת

תורת רות

דברי תורה לחג השבועות

לע"נ מרת טאנא רות ב"ר פנחס מנחם ע"ה
נלביע"י אגול תשס"ח

- * הלכות ומנהגים.
- * ביאורים לחג השבועות
- * ביאורי מגילת רות פשט ועיון
- * סיפור בעל האקדמות

ערב חג השבועות תש"ע
ש. שווארץ 08-9797486

הלכות ומנהגים לחג השבועות [אינו מוגה]

מאחרין להתפלל ערבית בכניסת שבועות בצאת הכוכבים כדי שיהיו ימי הספירה מ"ט יום תמימות. [והאיחור הוא כזמן שמאחרים מעריב במוצש"ק לתוספת שבת.]

נוהגין לשטוח עשבים בשבועות בבית הכנסת והבתים, זכר לשמחת מתן תורה, שהיו שם עשבים סביב הר סיני. [מ"ב]

יש נוהגין להעמיד אילנות בבית הכנסת ובבתים זכר שבעצרת נדונו על פירות האילן. והגאון מוילנא ביטל את המנהג הזה. [בזמנינו בדרך כלל שמים רק פרחים ועשבים – בבתים ולא בבית הכנסת. ויש קהילות שמקשטים את הבימה ולפני הארון קודש באילנות.]

כתוב בזוהר חסידים הראשונים היו נעורים כל הלילה ועוסקים בתורה, וכבר נהגו רוב הלומדים לעשות כן.

ואיתא בשלחן ערוך האר"י ז"ל: דע, שכל מי שבלילה לא ישן כלל ועיקר והיה עוסק בתורה, מבטח לו שישלים שנתו [מלשון שנה] ולא יארע לו שום נזק.

והסיבה, כתב מגן אברהם על פי פשוטו, שישאל היו ישנים כל הלילה, והוצרך הקדוש ברוך הוא להעיר אותם לקבל התורה [כמו שכתוב במדרש], לכך אנו צריכין לתקן את זה. [מ"ב]

צריך להזהר מלהעיר נשים וילדים שישנים, והרבה ילדים נכשלים בזה. אם יש בבית הכנסת עוגות זה מיועד לכלל הלומדים ולא לילדים שתופסים הכל. ובכלל יש להמנע משוטטות ללא פיקוח בלילה הקדוש הזה.

ברכות השחר : אינו נוגע לילדים.

שאלת שלום ואכילה בסוף הלילה : אין לומר 'גוט יום טוב' לחברו וכן 'מה נשמע' עד אחרי שיתפלל כמו כן אסור לאכול.

חצי שעה לפני עלות השחר אסור לאכול פת יותר מכביצה.

מה עדיף ? ישנם הורים שנותנים לילדים ללמוד כמה שעות בתחילת הלילה כמה שמסוגלים לפי הגיל, ואחר כך הולכים לנוח למעט זמן, ומעירים אותם ללמוד מעט בסוף הלילה ותפילה כותיקין, ומלבד שחוסכים פריקת עול.. מרוויחים – תפילה, קריאת שמע, הלל, ומגילה שכל מילה בהם מעכבת ! [שה"צ ס"א תפ"ח ס"ק ב'] וקריאת המגילה !!! 'יג' מידות, אקדמות, קריאת התורה, מפטיר, הפטרה, מוסף, וברכת כהנים פעמים.

סדר התפילה

תפילת שחרית : של יום טוב

הלל : אומרים הלל שלם, אסור להפסיק בו בדיבור ומי שמדלג מילה אינו יוצא ידי חובה.

קריאת המגילה : הבעל קורא מברך שתי ברכות : על מקרא מגילה. ושהחינו. כל הציבור עונה אמן, ושומעים כל מילה ומילה במגילה. מי שחיסר מילה לא קיים את המנהג לקרא מגילה.

פתיחת הארון : בשעת פתיחת הארון זהו זמן מיוחד לתפילה וביום טוב מוסיפים ואומרים 3 פעמים ה' ה' ... ותחינה ומזכיר את שמו ושם אמו.

אקדמות : לפני שהכהן מברך אומרים בשמחה עצומה אקדמות [הגוים מתווכחים עם בני ישראל על זה שהם עובדים את ה' וישראל מספרים כמה גדול ה' וכמה טוב יהיה בביאת המשיח. תוכן ההקדמות והסיפור עיין להלן].

קריאת התורה : מוציאים שני ספרים באחד קורין על מתן תורה, ובשני קורין על חג השבועות.

הרביעי עולה לעשרת הדברות, ויש נוהגים ליתנה לאדם חשוב. [מ"ב] ויראה כל אחד את עצמו כאילו שהוא עומד לפני הר סיני, ואומר כל אשר דיבר ה' נעשה, ושומע קול שופר חזק מאוד, ואת עשרת הדיברות. [ספרים]

הפטרה : קורין הפטרה מיוחדת של המרכבה דיחזקאל. [בה מספר שראה מראות אלוקים]. ויש נוהגין שכל מי שקורא אותה עם המפטיר בלחש אומר אותה גם כן מעומד מפני כבודה. [מ"ב]

תפילת יזכור, ואחריה אומרים כל הציבור תפילת אב הרחמים.

תפילת מוסף : בתפילה זו אנו מזכירים את קרבנות היום [ישנם מנהגים שונים אם מזכירין גם את השני כבשים הבאים עם שתי הלחם]. ומתפללים לה' שנזכה להקריבם במהרה בבית המקדש, ולקיים מצות עליה לרגל ולהביא קרבנות.

אחר התפילה מברכים איש את רעהו ויוצאים מבית הכנסת בשמחה והודאה לה' שנתן לנו את תורתו.

יש נוהגים לומר את ספר התהילים בשבועות מפני שהוא יום פטירת דוד מלך ישראל.

חדות ה' היא מעוזכם

גזל שינה : גם בבוקר יזהר שחס וחלילה לא יעשה גזל שינה שלא ניתן להשבה, ובפרט לילדים קטנים שאינם בני מחילה. לכך לא מרעישים ברחוב, בבנין, ובבית. ומי שגוזל שינה היה עדיף שלא ילמד ולא יגזול !

מקדשים על היין : וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל. סברי.....
טועם מזונות פחות משיעור קביעות סעודה.

ונוהגין בכמה מקומות לאכול מאכלי חלב בשבועות. [רמ"א]

יש עוגות גבינה שהמילוי אינו מצטרף לחישוב כזית לברכת על המחיה.

הגברים והבנים שלמדו בלילה או חלקן, הולכים לנוח בשקט.

סגולה להרדם לומר משניות בעל פה. [ממציאות ללא מקור]

התורה ניתנה ביום [בהיות הבוקר] הלימוד בלילה הוא הכנה ליום ולכן חשוב מאוד ללמוד ביום חג השבועות הרבה תורה.

אוכלים סעודה לכבוד היום להראות שאנו שמחים בקבלת התורה. גדולי ישראל [רב יוסף] היו מכבדים מאוד סעודה זו.

מצות עשה לשמוח ברגל וצריך לראות שישמחו גם בני ביתו ושישמחו גם המסכנים והעניים, וה' הבטיח תשמח את שלי ואני אשמח אתכם. [עפ"י שו"ע סימן תקכ"ט]

זמן הסעודה : יש מקפידים להתחיל סעודת שבת ויום טוב תמיד לפני הצות היום.

הלכות יום טוב

העברת אש : ביום טוב מותר להעביר אש מנר לנר אבל אסור להדליק אש חדשה.

איסור הנמכת אש : מותר להגביר את הלהבה [בכיריים] אבל אסור להנמיך את האש, ולכן לפני שמדליקים מכוונים על החוזק החלש ביותר ואז מדליקים ולפי הצורך אפשר להגביר יותר.

איסור כיבוי גפרור : אם מדליק נר עם גפרור צריך להיזהר שלא יכבה את הגפרור, וכן לא ישליך אותו בכח באופן שיכבה מהתנופה, אלא עוזב אותו שיכבה מאליו באוויר או בארץ. ויש מניחים את הגפרור בוער על המגש או ברצפה.

הבערה הותרה רק לצורך קצת, לכן אסור להעביר אש שלא לצורך.

האם ניתן לחבר מכשיר שיכבה את הגז בשעה מסוימת ואז להעביר אש, או שיש בזה איסור, יש בזה שאלה, שאלות לא מבררים בחנות, או אצל שכנים אלא אצל רבנים שלמדו הרבה תורה.

בישול : מותר לבשל ולאפות ביום טוב ואין את ההגבלות של כלי שני כמו בשבת. מותר לשים מלח על דבר גוש רותח, כשמכנינים תה בליל שבועות, לא צריך תמצית תה מוכנה, ולא צריך לנגב את הכוס כמו בשבת.

כיבוס : אם התלכלך בגד אסור להוריד כתם בשבת ויום טוב אפילו ללא מים.

טלטול : בשבת אסור לטלטל שום דבר מחוץ לבית חוץ מבגד או תכשיט. ולכן עושים עירוב. ביום טוב מותר לטלטל כל מה שהוא לצורך. אבל מה שאין לו צורך כלל אסור לטלטל גם בחג.

הכנה לחול : אין להכין דברים לחול לכן אסור להחזיר בחג את המחזור מבית הכנסת, אא"כ צריך להשתמש בו היום [או מחר].

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

ליקוטים לחג מתן תורתנו

מספר יינה של תורה - שבועות

להתרגש מלימוד התורה

ביום הזה באו מדבר סיני

שואל רש"י, למה כתוב ביום הזה ולא ביום ההוא ?

ומתרג, ללמד שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו !!!
וכך דרשו חז"ל על הפסוק והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום, כאילו היום ניתנו.

נשאלת השאלה : לשם מה עלינו להרגיש כאילו היום ניתנו ?

והתשובה : נתאר לעצמנו באיזה מרץ מתחילים שבוע, באיזה חשק מתחילים את היום הראשון של שנה חדשה, באיזה מרץ מתחיל בחור ביום הראשון שנעשה בר מצווה או שמתחיל ללמוד בשיבה. ואומרים חז"ל שבכל יום ויום עלינו ללמוד בהתלהבות כאילו היום היה מתן תורה.

אנו ב"ה לומדים אולם השאלה באיזו צורה לומדים, הגר"א הרגיש מה זו תורה עד שזה השפיע ומשך אחרים. להגר"א היה שכן, יהודי פשוט שעסק במלאכה

לפרנסתו, לילה אחד שמע את הגאון מוילנא מפזם לעצמו שוב ושוב "בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה" כשיצאו הדברים באמת ברורה כזו מפי קדשו של הגר"א הם חלחלו בקרבן, ולא הרגיש מנוחה עד שנשטש את הכל וישב ללמוד תורה כל החיים. האם הגר"א אמר לו איזה רעיון עמוק? לא! הגאון אמר את זה כמו כולם! אבל הוא חי את הדברים – הוא חש כאילו היום ניתן.

[יש לסיפור המשך, שהשכן הפסיק לעבוד וישב ללמוד, והאם המסורה כלכלה את ביתה בדוחק, והבן הגדול ראה כמה שקשה וסיפר שיש להם ארוחת צהרים בחיידר וצם במשך תקופה ארוכה כל יום בצהרים ולא השלים בלילה. וכשעלו לא"י האניה חישבה להשבר, וביקשו מכ"א שיתוודה והתוודה על חטאו ששיקר לש"ש ואמר ע"ז [רבי ישראל משקלוב] פנה נא אל החטאות ואל לתלאות, ונח הים מזעפן.]

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

באו מדבר סיני.

שאל רבי ישראל סלנטר מדוע ניתנה התורה במדבר מקום שומם? והשיב שזה בשביל להורות שאין תנאים לקבלת התורה קיום התורה אינו תלוי בתנאי המקום. אלא התורה וקיימת בשלמותה בכל מקום שהוא, ובכל מצב שהוא בין עני בין עשיר בין בריא בין חולה בין טרוד. בכל זמן ועת.

וזה גם נאמר באקדמות לכל אתר דמשתלחין זריזין באשותא. עם ישראל זריזין בכל מקום שנשלחים.

[רבי משה מקוברין]

עונה

ויחן שם ישראל נגד ההר אומר רש"י כאיש אחד בלב אחד.

הנחל קדומים אומר שכל הלומד את הפסוק מקשה כיצד הגיעו עם ישראל לכזו אחוה ושלום עד שהיו כאיש אחד בלב אחד?

לכן עונה הפסוק עצמו **ויחן שם ישראל נגד ההר מול ההר**. שכאשר ראו ישראל שכל ההרים התגאו ואמר ה' איני נותן נותן את התורה אלא על הר סיני. [סוטה ה. בראשית רבה צט'] למדו מההר את מעלת השפלות, ועל ידי זה הגיעו להיות כאיש אחד בלב אחד.

וכן אמרו חז"ל **נמשלה תורה למים** מה מים עוזבים מקום גבוה והולכים למקום נמוך כך דברי תורה אינן מתקיימים אלא אצל ענווים.

ידוע על גדולי ישראל שכמה שהיו גדולים כך גדלה ענותנותם, תאר לעצמך שאדם היה מתקשר אליכם כל יום שישי לברר באיזו שעה נכנסת שבת? מה הייתם עושים? שולחים לו לכבוד ראש השנה כרטיס ברכה בצירוף לוח שנה חדש ועושים שקט לכל השנה, אולם מסופר על גאון ישראל רבי משה פיינשטיין זצ"ל שהיתה אשה שטלפנה כל יום שישי לברר מתי שבת והוא השיב לה בנחת. הוא היה גאון עולם, לא גאון כיצד להנות מהחיים, אלא גאון כיצד להיטיב לשני.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

וויתור

ויחן שם ישראל – כאיש אחד בלב אחד. אבל שאר כל החניות בתרעומות ובמחלוקת. רש"י

- כיצד הגיעו לזה ? אלא משל אדם קיבל מתנה ארגז מלא באוצרות 613 מפתחות שכל אחד מוביל לארמון פאר, ומכל ארמון יוצאים מסלולים תת קרקעיים לאלפי אוצרות ולכל חמודי תבל, וכי ישים לב אם מישהוא העליב אותו או דחף אותו הוא פשוט אינו מרגיש.

מעשה בשני רעים טובים שהלכו באיזו חורשה ומצאו זוג אופנים חדשות זה אומר כולה שלי וזה אומר לא כי אלא של שנינו, יום אחד הגריל אחד מהם נכסים בשווי 50 מיליארד דולר הכוללים בערכם חברת תעופה, כמה חברות נסיעות, וצי של אלפי מוניות. לא יהיה לו זמן להרים טלפון לשני ולומר לו שהאופנים כבר לא בראש שלו. כן ישראל מול הר סיני לא ראו כלום חוץ מתורה.

חז"ל אומרים במשנה באבות יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה. וביארו שנצרף את כל הנאות העולם הזה ללא כל צער לאיש אחד, ולדור אחד, ולכל הדורות מתחילת העולם ועד סופו שאין גבול כמה הנאה היתה, ויותר מכל זה שווה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא. על מצוה אחת, ועל כל מילה של ת"ת יותר ויותר כי היא שקולה ככל מצוות התורה, ות"ת בצער פי 100 אז כיצד הולך אדם שיש לו ניסיון ומאבד הכל ?

זה מה שלמדנו שבכל חניה שחננו ישראל במדבר היתה מחלוקת או לפחות תרעומת על מיקום החניה, אולם כשבאו לפני הר סיני הרווח מהתורה הוא כל כך גדול, עד שלא הבחינו כיצד חוננים כי הכל נהיה קטן וזעיר ביותר מול התורה. וכן כל שנה כשאנו זוכים להגיע לראש חודש סיון לקבל מחדש את התורה, איננו מבחינים בימים אלו בדברים זולים וחסרי ערך.

לכן תפילת השל"ה על חינוך הבנים נאמרת בערב ר"ח סיון כי אז קצת מבינים מעלתה של תורה שאין ערוך לה בכל דבר בעולם.

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

מעלת השלום

ויחן – כאיש אחד בלב אחד.

מדוע? מפני שקבלת התורה דוקא באחדות בשלום ובאהבה. ולכן ניתנה תורה בסיון שמזלו תאומים.

ומדוע ניתנה התורה בהר סיני? מפני שהוא נמוך סימן לענווה המביאה שלום. ומדוע לא ניתנה התורה בארץ ישראל? בכדי שלא יהיו השבטים רבים זה בזה לומר בחלקי נתנה תורה, לכן עדיף להפסיד את מעלת ארץ ישראל, למען השלום!

ומדוע צריך שלום ואחדות? כי אדם אחד אינו יכול לקיים את כל התורה אלא רק על ידי צירוף אחרים. כי יש מצוות לכהנים ויש מצוות רק ללויים ויש מצוות רק לישראלים למשל פדיון הבן, ויש מצוות של גברים ונשים, ועל ידי שלום כולם באגודה אחת ונחשב שכולם קיימו את כל התורה.

[ספר אפריון. לבעל הקיצור שולחן ערוך]

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

והייתם לי סגולה מכל העמים

כמו הניקוד סגול שכמה שמסובבים אותו לכל הכיוונים הוא נשאר סגול, כך גם בני ישראל כמה שיהיו מסובבים ומטולטלים בכל מיני גלויות ונסיונות ישארו לעולם יהודים.

[מהר"ד מלעלוב זצ"ל]

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל [ט'-ו']

לא פחות ולא יותר [רש"י]

אם חייב היה משה רבנו לומר את אלה הדברים, לא פחות ולא יותר, מה מקום היה אם כן לחכמינו לומר: "כה תאמר לבית יעקב – אלה הנשים – תאמר להם אמירה רכה. ותגד לבני ישראל – אלה אנשים – דברים קשים כגידין?"

אלא, אותם הדברים גופם: "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", היו בבחינת אמירה רכה לגבי נשים ופשוטי עם, שכן הללו הבינו רק את הצד השטחי, החיצוני, של הדברים, שהוא באמת רק גדולה וכבוד לעם ישראל. אבל בני ישראל, האנשים היותר נעלים, חדרו לתוכם של דברים, תפסו את משמעותן העמוקה ואת גודל האחריות המוטלת עתה על בני ישראל, בזה שהם נעשים עם סגולה וגוי קדוש, לבו של העולם ומורי הדרך לאנושות, אשר כל סטיה שלהם מדבר ה' תהיה לה השפעה בספירות העליונות ותביא לידי תוצאות חמורות ביותר. לפיכך היו אותם המעלות לגביהם בבחינת "קשים כגידין".

[שפת אמת]

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל.

רבינו בחיי מקשה מדוע הקדים נשים לאנשים?

ומבאר שע"י האשה מתקיימת תורת האנשים שהם מכניסות אהבת תורה לילדיהם.

ולכן בזמן הדלקת הנרות שהיא מצוותה, מתפללת על בעלה ובניה שיהיו מאירים בתורה כי בה הדבר תלוי. צריך שאהבת תורה ואהבת השי"ת לא יהיה בתור לימוד אלא כשפת אם. ידוע שכשאדם מחשב או סופר הוא מחשב בשפת האם ואח"כ מתרגם לשון שרוצה כי מחשבת האדם הוא לפי היסוד וזה מהאם.

^^^^^^^^^^^^^^^^

וקדשתם היום ומחר

היצר הרע בא אל האדם ואומר לו: "השמע לי רק היום וממחר תתחיל להתקדש". צריך האדם להתגבר עליו ולומר להיפך: "וקדשתם היום" היום אנו רוצים להתקדש, ומחר – נראה...
הרה"ק רבי אברהם מסלונים זצ"ל

^^^^^^^^^^^^^^^^

וקדשתם היום ומחר

לא רק בזמן ששומעים דברי תורה ומוסר אלא גם למחר כאשר ילכו תשאר הקדושה.
יש אדם שמתעלה מאוד ביום מתן תורה אבל אחר כך חוזר לזלזל במצוות, לכן אומר וקדשתם היום ומחר.

^^^^^^^^^^^^^^^^

לא יוכל העם לעלות אל הר סיני, כי אתה העדות בנו לאמר הגבל את ההר וקדשתו.

הקב"ה צוה את משה רבינו ע"ה שילך להזהיר את ישראל שלא יתקרבו להר, שאל משה רבינו הלא כבר התרתי בהם, כי למשה רבינו היה ברור שמצוות השם יתברך שלא לגשת אל ההר כבר עשתה את הגישה הזאת לבלתי אפשרית

מן הטבע, ש"לא יוכל העם לעלות", בגלל שעצם ציווי ה' מהווה כעין מחיצת ברזל למנוע כל גישה אל ההר. [עפ"י קדושת לוי]

מסופר שפעם נעלם חפץ כלשהו מביתו של הרבי מקאצק זצ"ל, והיו בני הבית סבורים שהחפץ נגנב, נענה הרבי מקאצק וקרא: "נגנב? והלא נאמר לא תגנבו"!!

סיפר בעל "שפת אמת" זצ"ל, כי בשמעו דברים אלו יוצאים מפיו של הרבי מקאצק כאשר נוכח בשעת מעשה בעודנו ילד, היה ה"לא תגנבו" עומד שנים רבות לאחר מכן לנגד עיניו כקיר של ברזל...

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

התורה מכפרת את כל עוונותיו של אדם.

מפטיר - שער עזים אחד לכפר עליכם

בכל הקרבנות כתוב: "חטאת" ["שער חטאת" "שער עזים אחד חטאת"] ובעצרת אין כתוב "חטאת" – אמר להן הקב"ה לישראל: מכיון שקבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם. [ירושלמי ר"ה פ"ד ה"ח]

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

הפטרה – נפתחו השמים ואראה מראות אלקים

הטעם שמפטירים בשבועות הפטרה זו של "מעשה מרכבה", הוא לפי שבאותו היום ובאותו מעמד הנבחר השיגו כל בית ישראל כולם את מעלת הנבואה, ככל מה שהשיג יחזקאל הנביא במעשה המרכבה.

[ילקוט דוד]

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

לימוד התורה בלילה ותפילה

צבי וחמיד דילעון בלעותא צלותהון בכך מקבל והניה בעותא על ידי יגיעת התורה, זוכים להתפלל ושהתפילה תתקבל צלותהון בכל מקבל.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

ע"י קבלת התורה התורה ניתנת במתנה

גמ' שבת פח. דרש רבי סימאי בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו שישים רבוא של מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע.

אמר ריש לקיש עתיד הקב"ה להתזירן לנו [שכשיבא המשיח שוב לכל יהודי ויהודי יהיו שני כתרים]

אמר רבי אלעזר בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצאה בת קול ואמרה מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו.

וקשה מה המיוחד כל כך בזה שעם ישראל הקדימו נעשה לנשמע מה כל כך משנה אם אומרים קודם נעשה או קודם נשמע שזה נקרא סוד של המלאכים ?

והתשובה שכתוב בפרשת וזאת הברכה ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואומרת הגמרא שלפני מתן תורה ה' הציע את התורה לכל הגוים ושאלו מה כתוב בה ולא רצו לקבלה, וכשהגיע לעם ישראל לא שאלו אלא אמרו קודם נעשה ואחר כך נשמע, עם ישראל מיד אמרו שיקיימו את התורה לפני ששאלו מה כתוב בה.

ומבארים שאכן אילו היו שואלים מה כתוב בה לא היו אבותינו יכולים להתחייב לקיים את התורה אבל קיבלו על עצמם בלי לשאול שאלות, אלא קיבלו על עצמם קודם נעשה מבה שכתוב ואחר כך נשמע.

ואיך יתכן דבר כזה להתחייב על מה שלא יודעים? זה סוד!!!! סוד של מלאכי השרת – כי מלאך נברא לצורך מילוי תפקידו, ולכן כל בריאתו היא באופן שיש לו אפשרות לקיים בשלמות את התפקיד שלמענו נברא, [ולכן אין מלאך עושה שתי שליחויות מפני שכל מה שהמלאך נברא הוא לצורך קיום שליחותו, ואם צריך שליחות נוספת נברא מלאך אחר.]

וזה הסוד שעם ישראל לקחו מהמלאכים שאם אדם קיבל מצווה מה' הוא יוכל לקיימה. ואם צריך ה' יתן כוחות מיוחדים ויסלק ממנו את כל המפריעים והטרדות ועזרהו למלא את תפקידו.

ובזה מתבאר בס"ד ההבדל בין הגוים שאמרו שאינם יכולים לקבל את התורה – והם צדקו לפי מה שנראה על פי הטבע, אולם עם ישראל שאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה הם צדקו על פי האמת כי צווי של ה' אין צורך לבדוק.

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

ועתה [ועכשיו] אם עתה תקבלו עליכם, יערב לכם מכאן ואילך, שכל

התחלות קשות. רש"י. כתוב כאן שכל מה שקשה זה רק ההתחלה, כמעט כל

הנסיון הוא ההתחלה לקבל על עצמו ללמוד ולהתחיל ללמוד, אחר כך זה כבר

ערב והאדם נמשך לזה מאליו. [תופעה זו קיימת גם בעולם הספרים, הקושי

הוא לחבר ספר ראשון, אחר כך זה כבר על מסלול, אם הספר הראשון היה על

ברכות. במשך הזמן יסיים את כל הש"ס.]

וכן כתוב במגילה אשר באת לחסות תחת כנפיו באת! התחלת !
 אמר רבי דוד פוברסקי זצ"ל חז"ל אמרו כל ההתחלות קשות, ואם לא קשה
 סימן שאין זו התחלה.
 אחרים אומרים סימן : כשאתה מתאמץ סימן שזו עליה. ואם קל בדוק שאינך
 בירידה.

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

**אכילת מאכלי חלב
 וביום הבכורים**

על שתי הלחם שהם ראשונים למנחת חטים (רש"י)
 יש נוהגים לאכול מאכלי חלב בשבועות – זכר לשתי הלחם, אוכלים לחם אחד
 עם מאכל חלב ולחם שני עם מאכל בשר.
 רמ"א בשלחן ערוך

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

טעם אחר לאכילת מאכלי חלב בשבועות:

בעת שעמדו בני ישראל על הר סיני וקבלו את התורה (כי בעשרת הדברות
 נתגלה להם כל חלקי התורה), וירדו מן ההר ושבבו לביתם, לא מצאו מה לאכול
 כי אם מאכלי חלב, כי בכדי לאכול בשר היו זקוקים לעבודה רבה: הגעלת כלים
 הישנים, להכין סכין בדוק לשחיטה, לשחוט, לנקר חוטי חלב ודם, ולהכשיר
 הבשר. לפיכך בחרו להם לפי שעה מאכלי חלב. זכר לדבר מנהגנו לאכול
 מאכלי חלב בשבועות.

משנה ברורה

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

וסיבה נוספת : כידוע, שהמלאכים קראו מלחמה שלא לתת את התורה לישראל, אמר להם הקב"ה: איך אתן לכם את התורה? אני כתבתי בתורה "לא תבשל גדי בחלב אמו" ואתם כשבאתם אצל אברהם אכלתם בשר בחלב, שנאמר (בראשית יח ח): ויקח חמאה וחלב וכן הבקר... ויאכלו". (ראה "דעת זקנים מבעלי התוספות" שם).

לכן אנו אוכלים חלב בחג השבועות ונזהרים שלא לערבבו עם בשר, להוכיח שאנו נזהרים במצוה זו שבזכותה קבלנו התורה.

הרה"ק ר"ש מאוסטרפולי זצ"ל

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

חיי תורה

באשר תלכי אלך

כתוב בחז"ל שאמרה לה נעמי שאין דרך ישראל לילך לבתי תאטריאות וקרקסאות וקיבלה ע"ע ואח"כ המשיכה להזהירה אולם בזה החלה, וצ"ב שהרי אי"ז הלכה ודין כלל אלא אורחות חיים ומדוע החלה בזה? וי"ל שזה עיקר היהודי לעסוק בעבודת השי"ת – עד שהגיעו לעולם בתי תענוגות כל אדם היה עובד את הקב"ה בכל זמנו הפנוי מי רב ומי מעט, עד שפיתחו טעם בחיי תיאטראות ומשחקים. לכן אמרה לה שהמהות של יהודי הוא תורה ומצוות. ואילו המהות של גוי הם תענוגות.

הגמ' מספרת שרבי אבהו בא כשפניו מאירות, אמרו התלמידים שכנראה מצא מציאה [כי פניו היו נראים כפני אדם שהתעשר ברגע קט]. ורבי יוחנן אמר שבודאי חידש משהוא. הגיעו אליו ושאלו אותו מדוע הוא שמח, ואמר תוספתא

עתיקא מצאתי !!! כמו שאמר רבי יוחנן וקשה מי אמר לר"י שלא שמח ממציאה ? אלא לרבי יוחנן היה ברור שמי שקשור לתורה פניו מאירות רק מתורה ולא מהבלים.

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

שמחה עצומה בחוסר כל

סיפור נפלא יש על השאגת אריה ונתאר את זה בציור חי. הוא יצא עם יצא עם אשתו הרבנית לגלות, הם היו עניים מרודים ולנו בהקדש !של אחת העיירות, בהקדש היו לנים עניים גסים ופשוטים קשיי יום. בלילה כמובן הש"א לומד לאור הנר, ופתאום צועק אחד הלוי' תכבה לילה. התנצל הש"א בנימוס איחל לו לילה טוב ועבר לזוית אחרת, ומיד שם אחר צועק מה קרה לך לך לישון, כיבה הש"א וביקש את מחילתו ומיד נהימות שינתו נשמע בחלל ההקדש הטחוב. הש"א ניסה ללמוד תחת לשמיכה, ושוב מתוך שינה צועק אחד מקשי היום אם לא תפסיק עם הנר נטפל בך. הש"א נמלט החוצה וניסה ללמוד בשלג לאור הנר אולם הוא כבה. בלית ברירה נשאר ללמוד בחוץ על השלג בקור המקפיא, לאור הלבנה. היש לך עניות גדולה מזו ? והנה לפנות בוקר פורץ הש"א בריקוד !!!! ריקוד בשלג בחוץ. דרי ההקדש שהתעוררו במקרה הסתכלו עליו בתמהון, והוא הסביר להם בנועם טעמו "הבנתי את הסוגיה יש לי מהלך נפלא, [עוד סימן בש"א או בנודע ביהודה] ואילו אנו לומדים בספרו את חידושיו, ואולי אפילו את החידוש שחידש שם בחוץ לאור הלבנה, מדוע איננו פורצים בריקוד עם התירוץ ? מה ההבדל ? והתשובה שאצלנו התורה היא פחות בפנימיות, לא כל כך משנה לנו אם יש תירוץ או נשארה קושיה, אם הבנו את הסוגיה, או שנבין במחזור הבא. לכן אינה מביאה

אותנו להתפרצות שמחה כמוצא שלל רב. לעומת גדולי ישראל המבינים שתורה היא החיים. כל חלק תורה הוא חיים.

מה מביא את האדם לרקוד ? 1. רצען שפטר בעיה אינו מתרגש כל כך. 2. טבח שהמציא מאכל זה לא משנה כלום רק לקונים. 3. בנקאי בכיר שפטר בעיה, זו בשורה לעם זה משמח אבל עדיין אינו רוקד. 4. רופא שרקח תרופה חדשה ויעילה הוא כבר מסוגל לרקוד כי יש בזה בשורת חיים לאנשים רבים. 5. מלך שחידש פתרון יעיל זו בשורה לארץ. 6. בן תורה שחידש חידוש בסוגיה זה בשורה לעולם ולארץ, לחולים ולבריאים, לעניים ולעשירים, לצעירים ולמבוגרים, בכל מקום וזמן ! הוא חייב לרקוד. אחד שלומד שאלה, תשובה, ראייה, פירכא. והוא נשאר אדיש. צריך לבדוק אחריו... הוא מתעסק ביהלומים כאילו והם עפר.

הרב שך זצ"ל תמיד היה מתרגש בלימוד, כשהיה נכנס לבית המדרש היתה פורצת סערה. כשהיה מוסר שיעור היה רוקד על מקומו והתכופף להראות לזה ולהראות לזה את הרמב"ם בפנים. פעמים שהבטיח \$ 100 למי שימצא תירוץ טוב על רע"א והוא העניק בשמחה.

היה מתבטא השאלה הזו שווה מליון. אמר לסבי ר' שלמה לורינץ זצ"ל ביום שאני מוסר שיעור אתה יכול לדבר איתי ואני לא שומע אותך, אני יענה לך ואיני שם לב מה שאני אומר.

מגילת רות

לקיים את התורה מעוני

מדוע קוראים מגילת רות בשבועות ?

למה מגילת רות נקראת בזמן מתן תורה?

ללמדך, שלא ניתנה תורה אלא על ידי יסורין ועוני, שהרי רות עברה דרך יסורין ועוני עד שזכתה לקבלת מצוות התורה, ואחר כך היא זכתה שיצאו מצאצאיה דוד ושלמה והמשיח. רואים שכדאי להשקיע להתאמץ אפילו מתוך יסורין או עוני. [עיין להלן בהרחבה]

ΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛ

שכרן של גומלי חסדים

מדוע קוראים מגילת רות בחג השבועות ?

א. אמר רבי זירא: מגילה זו אין בה לא טומאה ולא טהרה ולא איסור ולא היתר, ולמה נכתבה ? ללמדך כמה שכר טוב לגומלי חסדים (מדרש רבה).

לכן נקראת מגילת רות בשבועות – יום מתן תורה, שהתורה גם כולה חסד, שנאמר (משלי לא כו): "ותורת חסד".

גם בתורה (ויקרא כג כב) נאמרה מצות מתנות עניים בפרשת המועדים סמוך למצות חג השבועות, לרמז על הקשר של התורה לחסד.

[רוקח. ולקח טוב]

ΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛ

ב. יום לידת דוד המלך

דוד המלך ע"ה נתבקש לשמים בחג השבועות (ירושלמי חגיגה פ"ב ה"ג). וכיון שבשבועות נסתלק – בודאי בשבועות נולד, (בקדושין לח א אמרו: "הקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום). על כן קורין "רות" בחג השבועות – לייחס את דוד המלך ביום לידתו.

[בכור שור]

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

ג. בשבועות עם ישראל מקבלים עול תורה

קורין מגילת רות המספרת פרשה מופלאה של גירות – זכר למעמד הר סיני, שם היו כל בני ישראל כמו גרים המקבלים עליהם עול תורה ומצוות. [ועיין להלן] [אבודרהם ועוד]

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

ותשק ערפה לחמותה ורות דבקה בה. – החובה לנצל הזדמנות.

רות וערפה היו יחזיו, רות התקדמה והמשיכה והתגיירה וערפה חזרה לעמה, ומה היה בסופם? רות זכתה לדוד מלך ישראל, וערפה לגלית. וקשה הרי רות וערפה היו באותה דרך, שניהם התחילו שניהם אמרו כי איתך נשוב לעמך. נעמי סירבה לקבלן ואמרה שבנה בנותי, ערפה שמעה והלכה, ורות המשיכה, כיצד נפערה ביניהם כזו תהום עד שרות זכתה למלכות בית דוד, ואילו ערפה לא יצא ממנה עם חסד חסידי אומות העולם, אלא ראש הכופרים רשע מורד בה? ולא אחר זמן אלא מיד תוך 24 שעות, באותו לילה חטאה מאה חטאים ומאותו הלילה נולד לה גלית הרשע.

אלא רואים מזה יסוד בעבודת ה' שאדם שנמצא במקום שיש לו הזדמנות להתעלות והוא מתעצל אינו חוזר למקומו כאילו שלא היה כלום, אלא מפסיד הכל גם מה שהיה לו קודם, עד שיכול להיות ראש הרשעים. כשהגענו ב"ה ליום מתן תורה, יום שכולו רוממות, מי שאינו מתחזק, אין זה כאילו שלא היה מתן תורה, אלא הוא יכול להפסיד ולרדת ולרדת, עד בלי גבול. זה מעודד אבל זה גם מעורר ומתריע עד כמה צריך להיזהר שלא לחטוא. היו גדולי עולם שנטרדו באחת.

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

ותרא כי מתאמצת היא ללכת ותחדל לדבר אליה – כוחה של קבלה
 "מתאמצת היא ללכת", כלומר, הדרך עלתה לרות במאמצים, ובכל פעם היה עליה להתגבר על חולשתה, כדי שתוכל ללכת עם נעמי ולא להיות נחשלת אחריה. כאשר נעמי ראתה זאת, הבינה שרות קיבלה על עצמה דת ישראל בלב תמים, שהרי התורה מתשת כוחו של אדם, לפיכך – "ותחדל לדבר אליה" – היא ראתה, שאין צורך עוד לדבר אליה בנושא זה.

וכמו זה מצינו (במסכת ב"מ פד.) בריש לקיש, שקפץ בקלות למים בעקבות רבי יוחנן, וכשקיבל על עצמו עול לימוד תשש כוחו ולא יכול היה עוד לקפוץ כמו בהתחלה.

בשם הגר"א והחיד"א

הלימוד מהמגילה : כוחה של קבלה, לטוב ולמוטב.

ותלכנה בדרך אמר רבי אבהו בא וראה כמה חביבין גרים לפני הקב"ה, כיון שנתנה דעתה להתגייר השווה הכתוב אותה לנעמי שנאמר ותלכנה שתיהן עד בואנה בית לחם. נעמי בעלת חיים עתירי מעש אשתו של גדול הדור, ורות

גיורת של כמה דקות. הכתוב השווה אותן ! ומדוע ? כי קיבלה ע"ע להתגייר.
זהו כוחה של קבלת עול תורה.

ולהיפך מצינו בערפה רגע אחרי שעזבה, לכאורה מיד תוך כדי שנעמי דיברה עם רות, כבר אמרה **הנה שבה יבמתך אל עמה ואל אלוהיה**, * רואים כמה מהר אפשר לפשוט את כל היר"ש, כי הכל תלוי בהחלטה בקבלה, בדרך שקבעו לעצמן אמנם הדרך ארוכה אבל היא בדרך. רואים כח של קבלה, קבלת תורה. ואכן רואים שגם אצל רות עם כל קשייה ערכה תקופה קצרה מזמן קציר החיטים עד זריית הגורן, כבר זכתה לכל מה שזכתה.

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

הערות

וילך איש. עשיר גדול היה ופרנס הדור [רש"י] כלומר צדיק הדור.
עוד אמרו חז"ל מחלון וכליון גדולי הדור היו. ומה שהתחננו עם גויות לא היה חטא כי היה בלי נישואין. או שהתגיירו אבל היות והיה זה לנישואין לא היה גירות בשלימות.
מה החטיא את אלימלך הצדיק ?? הכסף! היה לו נסיון בממונו, לולי עושרו לא היה נופל.

כיצד היה נראה המצב באותה התקופה ? היה רעב בארץ, וברעב אין מה לאכול, כולם רעבים ללחם, בבוקר השכם דופקים על הדלת ומבקשים לחם,

* בילקון"ש. רבי ברכיה אומר ארבע פסיעות הלכה ערפה עם חמותה ונתלו לבנה ארבעים יום... א"ר יצחק ארבע מילין הלכה ערפה עם חמותה ועמדו ממנה ארבעה גיבורים. דרש רבא בזכות ארבע דמעות שהורידה ערפה על חמותה זכתה ויצאו ממנה ארבעה גיבורים. במה זכתה רות בזכות מצוותה ??? לגלית ושלושת אחיו ! לא פחות ! או שגלית בנה יעמוד לחרף 40 יום אתמהה וכי זכות היא זו ? וכי זה מגיע לה בשכרה ?

יותר מאוחר כבר צובאים אנשים רבים. ובצהרים נהיה חתונה ממש, ולכולם נתנו כדין מצות צדקה. למחרת שוב, עד שהאדם מוצא את עצמו בלא יום ובלא לילה. בחשבון מהיר מוצא שהוא אמור לספק אוכל חינם לכל העיר לתקופה בלתי מוגבלת. אלימלך לא יכל להתעלם מצרכי עמו בפניהם, אלא הביא א"ע למצב של פטור ע"י שלא יהיה במקום ולא יהיו העניים לפניו.

[ומה חשב אותו צדיק מי ידאג להם? אלא כנראה הבין שה' לא יעזבם וכשלא יהיה מי שיפרנסם ישובו בתשובה ויפסק הרעב. וכך אמנם היה אבל הוא הפסיד את המצווה ואבד !!]

שפוט השופטים – כמה מפסיד דור שאין בו מוכיח. תוכחה הרי היא דבר נפלא, שכל אחד עוזר לשני לקיים את התורה, אולם רחמ"ל כשאין מי שבסדר וראוי להוכיח הפרצות רבות.

בדורינו אנו, הח"ח בתחילת חייו סמך רק רבנים עם יר"ש כראוי, בסוף חייו המשיל לאדם שהקפיד לשתות רק מים נקיים, יום אחד פרצה שריפה בעירה והבתים בערו, וביקשו ממנו שירוץ להציל מה שאפשר, והוא רץ לבאר והתיישב לסנן את המים. כן אמר הח"ח בזמנינו אש משתוללת וכל היכול להציל יבא ויציל.

אמנם על עצמו לא היקל, מספרים עובדות מסמרות שער, שהח"ח היה עסוק בספריו כל היום, בערב כשהגיעו בני הישיבה לשמוע את שיחתו, אמר שהיום אינו ראוי לומר כיון שלא למד !!! מדובר על הח"ח שכל כולו היה שקוע בלימוד, אבל היות ולא ישב ע"י הספר ולמד אמר שאינו ראוי למסור לתלמידיו הצעירים, והתבטלה השיחה !!! כי הוא לא למד !!!

הזאת נעמי וברש"י ראו כמה נענשו על יציאת לחוץ לארץ. ברש"י ראו כמה נענשו על מניעת צדקה.

סדר הדורות

נחשון בן עמינדב למטה יהודה				האב
אבי נעמי	טוב [ג' יג'] {פלוני} {אלמוני} {הגואל}	שלמון {שלמה}	אלימלך	ארבעת בניו בכל כי נוייהם במגילה
נעמי		בועז {אבצן}	מחלון כליון	נכדיו
		עובד		
		ישי		
		דוד המלך		
		שלמה המלך		

ביאור ענין היבום במגילה

באותו זמן היה מתקיים יבום גם על ידי דודים, וגם על ידי בני דודים הקרוב קודם. וכן מצינו שיבום אינו דוקא באחים אלא אף בשאר קרובים מצאנו ביהודה ותמר, אלא ששם היתה כלתו והיה מותר רק קודם שניתנה תורה. יחד עם היבום היה קם לנחלה לנחול את נחלת המת בארץ ישראל.

רות אמרה לבועז ופרשת כנפיך על אמתך לשון נישואין כי גואל אתה. ענה לה בועז אמנם אני גואל אולם יש גואל קרוב ממני בועז היה בן דוד של מחלון וכליון. מבין הדודים נותר רק טוב. אילו היה בועז מתחתן עמה בלילה, היה עובר עבירה שמדלג על דודו טוב, לכן אמר ליני הלילה ובבוקר ישאל את טוב אם רוצה ליבם אותה. ואם לאו יעשה עמו קנין [של מחילה] בבוקר הלך לשבת בשער שהוא הבית דין ודרש עמוני ולא עמונית.

הקב"ה זימן לו את דודו טוב, במגילה לא נזכר בשמו משום לשון הרע. אלא נאמר "הגואל" עובר, וכן נאמר סורה שבה פה "פלוגי אלמוני". אולם שמו כתוב מפורש כשאמר לה אם יגאלך "טוב" טוב חשש לקיים יבום במואבית. ובעז עשה עמו ע"ז קנין חליפין שאחד מהם שלף את נעלו ונתן לרעהו, בגמרא נחלקו האם קונים בכליו של מקנה או בכליו של קונה.

מיד אחר כך בועז שהיה בן דוד של מחלון וכליון קידשה לאשה - יבמה.

חשבונות

למחרת בבוקר יצאה הלוויתו של בועז הזקן שהיה בנו של נחשון שקפץ לים - נשיא שבט יהודה במדבר. עפ"י החשבון היה בן זקן מופלג. ומסתבר שהכל ריננו שכנראה טעה בהלכה, והתורה תבעה את עלבונה. ואילו האמת היתה שאחר שהתחתן עמה היבום היה כזה מצוה שסיים את תפקידו בחייו.

זריזות

נעמי הכירה את בועז הצדיק ואמרה כי לא ינוח עד אם כילה את הדבר היום. אילו היה משתהה וממתין יום אחד היה מפסיד הכל. מעשה בה"ח שביקש מביתו בבוקר שתכתוב מכתב ולא עשתה כמה פעמים, בצהרים כתב לבד ושלה למרות שלא היה דחוף כי כל מעשיהם של צדיקים בזריזות.

הלימוד מהמגילה : מסירות נפש

כיצד זכתה רות למה שכל נערות ישראל באותו דור לא זכו ? התשובה מתוך צער ומסירות נפש !!! כך זוכים ! כשרות חזרה ממואב היה לפניה 2 דרכים האחת לשוב לבית אביה מחלון מלך מואב, והשנייה ללכת עם חמותה הצדקת, ששילמה מחיר כבד על חטאיה ושבה בושת פנים לארץ ישראל.

איזו מסירות נפש וצער בחרה לעצמה רות, היא פחדה שמפני שהיא עמונית, יגרשוה מן השדות, ולא יתנו לה אפילו ללקט מתנות עניים.

ותלך ותבוא, שציינה את הדרכים, יש מבארים, שאז סברו שאסור לעזור לגיורת מואבית למצוא את דרכה לביתה לכן היתה צריכה לסמן את הדרך בכדי שתדע לשוב.

בזמן שהתגיירה עדיין לא נדרש עמוני ולא עמונית. על יבום בין כך לא היה מה לדבר כי היתה לבועז אשה. אלא הלכה להתגייר במסירות נפש כשהיא סבורה שלעולם לא תתחתן. נעמי הסבירה לה את ששת ההגבלות שיש ליהודים.

עוד אומרים ותלכנה בדרך שהיו בכל כך עניות שהלכו יחפות ללא מנעל בדרך ! [עוד מובא שלא היתה יכולה ללדת]. וכל זה עשתה בשביל לגמול חסד עם

חמותה. [היפך מאלימלך שברח מלעשות חסד].

הקב"ה זימן שבדיוק כשחזרו לעיר נפטרה אשתו של בועז, וכולם יצאו לחולק לה כבוד וראו זה את גיסתה נעמי, שבה בבושת פנים לא בעל ללא בנים, בלא ממון, ועוד עם כלה מואבית שנותרה לה. [התפלאו ואמרו כל כך גדול עונשה של מניעת חיוב צדקה].

בועז אמר לה ותהי משכורתך שלמה מעם ה' אלוקי ישראל, כי בכל מצוה שעושים יש מניעים צדדיים ומתערב שלא לשמה, אולם בגירותה של רות לא היה שום צד הנאה או איזה רווח רק לשם שמים ממילא נותר לה כל שכרה מושלם ותהי משכורתך שלימה מאף אחד אחר לא רק מה'.

היא זכתה להעמיד שנים מיחידי עולם שמתו בעטיו של נחש כולמר בלי כל חטא, כי מה מניע את האדם לחטוא היצה"ר התאוות, אבל היא ויתרה על הכל, היא באה בגפה לתחת כנפי השכינה.

ובזכות מסירות נפש זו זכתה להכל. וראתה בחייה את שלמה יושב על כסאו !!! באותו זמן היו בנות רבות מבית ישראל שהיו צדקניות ודוקא אותה גיורת עם צער ומסיר"נ זכתה.

ועיין בילקו"ש מעשה מאליהו הנביא - והיהודי שהתעשר.

ביאורי מילים במגילה

פרק א' : אפרתים – חשובים. וכמו כן ועשה חיל באפרתה ?

תשברנה – תצפינה.

תעגנה – תהיו אסורות בלי להשתחרר.

ב. א. מודע – קרוב משפחה.

לא תעבורי – כמו לא תעברי.

וכה תדבקיך – ופה תדבקי.

של – מלשון שכחה.

מן הצבתים – עמרים קטנים.

וייטב ליבו – עסק בתורה.

ויחרד – נבהל.

וילפת – ויאחז שאחזתו בזרועותיה שלא יצעק.

בלט – בשקט.

ופרשת כנפיך – לשון נישואין.

פלוגי – מכוסה ונעלם, מלשון כי יפלא.

אלמוני – נעלם, נסתר, מבלי שם.

ובחז"ל פירשו אלמון בתורה שלא חידש את החידוש שהתחדש לבועז היום עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית. ובשביל שלא הגיע לחידוש זה נקרא אלמון בתורה. רואים כמה חשוב להיות למדן שבשביל שלא היה למדן הפסיד את כל מלכות בית דוד.

עוד רואים שרות זכתה לכל הרוחניות והגשמיות ע"י דקדוק בהלכה, שע"ז שאל עליה בועז.

עוד רואים כמה זכה בועז ע"י שקירב אותה

גאולה – שני פירושים יש למילה זו כל מקום כענינו, מלשון פדיית הנחלה והאשה לגאול, הגואל. ומלשון מכירה על הגאולה והתמורה.

תמורה – קנין חליפין זה תמורת זה.

שלף איש נעלו ונתן לרעהו – לא נתברר בגמרא מי האיש ומי רעהו.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

אקדמות

תוכן האקדמות:

תשעים חרוזים יש באקדמות, ארבעים וארבעה החרוזים הראשונים מתחילים בסדר אל"ף בי"ת כפול. יתר החרוזים ראשי תיבותיהם הראשונות מצטרפים לתיבות:

"מאיר ביר רבי יצחק, יגדל בתורה ובמעשים טובים, אמן, חזק, ואמץ"

בחלק הראשון עד סיומא דלעלם ואף לא לשבועתא, משבח להקב"ה,

מ-עדב יקר אחסנתיה, חביבין דבקעתא, עד שפר עלי לחווייה, באפי מלכותא, מספר בשחם של ישראל,

מ-תאין ומתכנשין כחיזו אדותא, עד בחכמתה מתיבתא להון קצת להודעותא, הוא מספר את הוויכוח בין אומות העולם לישראל שאומות העולם מבקשים מישראל שיתבוללו ביניהם, והם יעשו מהם מלכים ושרים וכל רצונם.

מ-בחכמתא, משיבין ישראל לאומות העולם, והשכר הגדול שיתן לנו הקב"ה לעתיד לבא.

מ-טלולא דלוינתן הוא מתאר את המלחמה בין שור הבר ללוינתן, שמהם יתקין הקב"ה סעודת הצדיקים, שתיית יין המשומר מששת ימי בראשית,

מ-זכאין כד שמעתין שבח דא שירתא מברך הפייטן את אלה שזכו לשמוע את השירה הזאת, שכן יזכו להיות קבועים בין הצדיקים אשר יושבים בשורה העליונה אצל השכינה.

ומסיים **"צבי ואתרעי בן, ומסר לן אורייתא"** ה' רצה וחפץ בנו, וע"כ מסר לנו את התורה.

אמירת האקדמות נוהגים כיום שפותחים את הספר תורה ומכסים אותו, וקוראים לכהן לעלות לתורה, וכשהכהן עומד ליד הספר תורה, ולפני שהוא מברך על התורה, מזמרים את האקדמות בשיר ונעימה, החזן אומר שני חרוזים, והקהל עונה שני חרוזים שלאחריו, עד לסיום האקדמות.

הסיפור מרבי מאיר בעל ההקדמות

מאורע האקדמות היה בשנת ד"א תתס"ב הועתק מספר מעשה ניסים.

[908 שנים]

פרק א'

מאז חורבן בית שני, שגלו ישראל מארצם ואדמתם, ידעו היהודים בכל מקום שנתיישבו צרות רבות ורדיפות שונות. הרעה גדולה חלה במצבם כשהחלה הנצרות להתפשט בעולם. היהודים בכל מדינה ומדינה היו נתונים לחסדם של הגויים. עלילות רבות ושפלות העלילו הנוצרים על היהודים. גזירות גירוש ושמד למיניהם היו מנת חלקם של העם היהודי וסבל מר סבלו במשך שנות גלותם. דם יהודי רב נשפך כמים על קדושת ה' יתברך שמו, בכל המדינות בהן התגוררו עלו היהודים על המוקד ונשרפו בקדשם שמו יתברך.

"לב מלכים ושרים ביד ה'". היו תקופות שבמדינות מלכו מלכים שהקב"ה הכניס בליבם שיטו חסד לתושביהם היהודים. בין מדינות אלו הייתה מדינה שמאחורי מדבר "אסיא" הסמוך לנהר סמבטיון. במדינה זו היה מלך אוהב חסד, והיהודים במדינתו ישבו בטח, איש תחת גפנו ותאנתו, לא נגזרו עליהם גזרות ע"י הנוצרים, באשר המלך תמיד הגן עליהם ולא נתן להרע להם.

בקשו היהודים במדינה זו לישב בשלוה, קפץ עליהם רוגזו של כומר אחד, שהיה מכשף גדול, ובכוח כישופו החל להרע ליהודים. בצאתו לרחוב היה הורג יהודים במבט עיניו, ע"י כח הכישוף שהיה בו. פחד השתרר בין היהודים. היהודים הסתגרו בבתיהם מאימת המכשף ששוטט ברחובות להרע להם ולהרגם.

באסיפת ראשי הקהל שנתאספו לטכס עצה נגד כומר זה, הוחלט לשלוח משלחת אל המלך, שתפיל תחינה לפניו, ותקוותם הייתה שכמנהגו תמיד, יגן עליהם המלך גם עתה מפני כומר זה.

כששמע המלך מאת משלחת היהודים את רוע מעשי הכומר המכשף, בהרג יהודים על לא עוול בכפם, חרה אפו מאד על הכומר, ומיד שלח את משרתו להביא לפניו את הכומר.

הכומר הופיע מיד כפקודת המלך. המלך שפך עליו את זעמו, ופקד עליו לבל יעזו יותר להרע ליהודים, אך הכומר החל לשכנעו: הרי היהודים חוטאים הם בנפשם, באשר אין הם מקבלים על עצמם את תורת הנצרות, ואין עוול בהרגו אנשים חוטאים. וכדי להוכיח את צדקתו, טען הכומר, אדרבא, יבחרו נא היהודים מביניהם אחד, שיעמוד נגדי בויכוח על דת ואמונה, ואז אוכיח את צדקתי, כאשר אנצח את היהודים בויכוח. ומוכן אני לכך, המשיך הכומר, אם אפסיד בויכוח יותן רשות ליהודים מאת המלך לעשות בי כרצונם, אבל אם אנצח את היהודים בויכוח, הרי שהמלך יגזור גזירת שמד עליהם, והיהודי שיסרב להמיר דתו, אחת דתו למות.

בטוח היה הכומר ששום יהודי לא יעז לעמוד איתו בויכוח, מפחד שמא ימית אותו במבט עיניו עוד בטרם יחל בויכוח, ולכן לא פחד להציע הצעה זו למלך.

לאט לאט השתכנע המלך מהכומר, והחליט לקבל את הצעתו זו, ואם באמת יפסידו היהודים בויכוח עם הכומר, חשב המלך בליבו, הרי אין הוא חייב להגן יותר על היהודים.

מיד שלח המלך לקרוא לראשי הקהל והודיע להם על החלטתו, לערוך ויכוח בין הכומר לחכם יהודי על דת ואמונה, ומיד הודיע להם על מועד הויכוח שיערך בעוד שלושה חודשים, ועד אז עליהם להעמיד חכם יהודי ממדינה זו או ממדינה אחרת כאשר יבחרו להם כרצונם, ואם ינצח החכם היהודי את הכומר ויוכיח את צדקת היהודים, יהיה הכומר נתון לידם של היהודים לעשות בו כרצונם, אבל אם הכומר ינצח, הודיע המלך ליהודים, ויוכיח שהנוצרים צודקים, יהיו היהודים חייבים להמיר דתם, והיהודי אשר יחפוץ להישאר נאמן לתורת ה' אחת דתו למות.

גדהמים ומרועשים יצאו ראשי הקהל מאת המלך, משינוי יחסו הפתאומי ליהודים, ומה לעשות לעת כזאת מי יהיה מוכן לעמוד בויכוח עם הכומר הצורר הזה, הרי רק במבט עיניו הוא הורג כל אשר יחפוץ.

נתאספו כל היהודים במדינה זו ועמדו בתענית ובתפילה, אנשים נשים וטף, והפילו תחנונים לפני הקב"ה שיחוס עליהם ויעביר את רוע הגזירה.

באותה שעה נתאספו ראשי הקהל לטכס עצה לבחור בחכם שיעמוד בויכוח עם הכומר הצורר. הועלו הצעות שונות, אולם אף אחת מהן לא נתקבלה, כי תנאי התנה הכומר, שהמתווכח עימו יוכל לעמוד בכשפיו, שאם לאו יהרגנו במבט עיניו עוד בטרם יתחיל הויכוח. עד שקם אחד הנאספים והציע את הצעתו, הנה מעבר לנהר הקרוב אלינו, הוא נהר סמבטיון, נמצאים אחינו בני משה, כולם צדיקים, עובדי ה', ואף סנהדרין הדנים דיני נפשות יש בתוכם, נשלח שליח

אליהם, בבקשה שטוחה אולי יסכים אחד מהם לבוא אלינו לעמוד בויכוח עם הכומר הצורר, ובוודאי לא יוכל הכומר להרע לו אף ע"י כישוף.

אבל דא עקא, הרי את נהר סמבטיון אי אפשר לעבור מבלי לחלל שבת, כיוון שהנהר הזה משליך אבנים כל ימות השבוע, והעובר שם נרגם באבנים, ורק בשבת קודש נח הנהר ואינו משליך אבניו,² ואז יש אפשרות לעבור דרך נהר זה מבלי להיזק, אבל הרי יש בזה חילול שבת קודש.

נענה רב הקהילה ואמר: כיוון שכאן אנו נמצאים בסכנת נפשות, והברירה היחידה העומדת בפנינו להצלתנו היא רק ע"י כך שיחללו את השבת, הרי הלכה פסוקה היא שפיקוח נפש דוחה שבת, לכן מותר לפי דין תורתנו הקדושה לחלל את השבת לצורך הצלתנו. נתקבלה הצעה זו על דעת כל ראשי הקהל, והוחלט לשלוח אל בני משה אחד ומיוחד מביניהם, הלא הוא רבינו מאיר ברבינו יצחק ש"ץ.

פרק ב'

הציעו לרבי מאיר הצעה זו הגם שלא היה לו חשק כל כך, אבל ידע רבי מאיר ש"ץ שמחויב הוא לקבל ע"ע שליחות זו למען הצלת נפשות בני"י, ואף שקשה עליו הדבר, שהרי לעולם לא יוכל לחזור לביתו, כיוון שבחזרתו כבר לא יהיה עניין של פיקוח נפש, הרי אסור לו לחלל את השבת כדי לחזור לביתו, בכ"ז למען הצלת בני"י מגזירת שמד קיבל עליו את השליחות עם כל הקשיים שבדבר.

² בזמירות שבת אנו מזמרים שאם מין ישאל מי אומר ששבת זה יום מנוחה, ומי אומר שזהו היום הנבחר, אז מביאים לו ראיה מהנהר סמבטיון. 'סמבטיון הנהר שבכל יום רץ ונמהר יוכיח בו מנוח תשיב למין אשר שואל'.

עמד רבי מאיר וגירש את אשתו למען לא תישאר עגונה כל ימי חייה ותינשא לאחר.

בערב שבת קודש אחר הצהריים, נפרד רבינו מאיר מכל בני הקהילה, ומביתו היחידה, ועיני כולם מלאו דמעות וליבם תפילה ליושב מרומים שיצליח את דרכו של רבי מאיר, ותינצל הקהילה כולה מגזירה איומה זו, ולאחר שנפרד רבינו מאיר גם מראשי הקהל ומרב הקהילה, ארז רבינו מאיר את חפציו האישיים ויצא לדרכו שלעולם לא יחזור ממנה ובידו מצורף מכתב לבני משה, מרב הקהילה, בו הוא מספר להם על צרתו הגדולה, שפקדה אותם בעת זו, ובקשתו שטוחה לפניהם בשם כל הקהילה הקדושה, שישלחו אחד מהם שיוכל לעמוד בפני כשפיו של הכומר ולנצחו בויכוח שינהל עימו.

כל בני הקהילה ליוו את רבינו מאיר עד מחוץ לעיר, ולא עזבו את מקומם כל עוד ראו את רבינו מאיר מרחוק.

רבינו מאיר מגיע לשפת הנהר, ומחכה לכניסת השבת, ומיד כשמפסיק הנהר להשליך אבניו, החל רבינו מאיר לעבור את הנהר, ליבו דופק בחוזקה. מחלל הוא את השבת, שבת קודשינו. אך מיד מתחזק הוא בנפשו, הרי אני הולך למען הצלת נפשות של בניו של הקב"ה, ייתן הקב"ה ואצליח בדרכי. אך גמר רבינו מאיר הרהורים אלו, הנה מצא את עצמו כבר עומד מעברו השני של הנהר.

כאשר הגיע רבינו מאיר למחוז חפצו, בעצם יום השבת, מיד הכירוהו בני משה כיהודי, ונתנו אותו במאסר על שחילל את השבת, כדי שביום ראשון יביאוהו לפני הסנהדרין, והם ישבו למשפט ויעיינו בדינו וישמעו את דבריו.

ביום ראשון כשישבו הסנהדרין בבית דין, הביאו לפניהם את רבינו מאיר. ליבו נתמלא פחד ורעדה מאימת הדין, וברטט מוציא הוא את מכתבו מרב הקהילה

ומוסרו לראש הסנהדרין. לאחר שקראו הסנהדרין את המכתב ושמעו את דבריו שנאמרו בבכיות עצומות, זיכו אותו בדינו עפ"י ההלכה שהרי פיקוח נפש דוחה שבת.³

לאחר זאת הפילו הסנהדרין גורל, מי ילך למדינה שמעבר לנהר הסמבטיון, לעמוד בויכוח עם הכומר, ובעזה"ש יציל את היהודים היושבים שם מגזירת שמד.

נפל הגורל על חייט אחד. מיד עמד החייט וגירש את אשתו, שהרי לעולם לא יוכל לחזור לביתו מבלי לחלל את השבת.

במשך השבוע עד לערב שבת בו יצא החייט לדרכו, שרתה רוח הקודש על רבינו מאיר, וחיבר פיוט לכבוד השי"ת, והוא האקדמות, בו נותן שבה לרבש"ע גדולתם של היהודים, גודל שכר המובטח להם אם יעסקו בתורה וישמרו את מצוותיה, כתב רבינו מאיר את האקדמות בארמית, כדי שהמלאכים לא יבינו את השבחים הגדולים שאנו משבחים להשי"ת, את האקדמות כתב רבינו מאיר בחרוזים לפי סדר האל"ף בי"ת פעמיים, ובסופו רמז בחרוזים את שמו "מאיר ביר רבי יצחק יגדל בתורה ובמעשים טובים אמן חזק ואמץ".

בערב שבת נפרד החייט מכל קרוביו ומכיריו, ומכל יהודי המקום, כל הנפרדים ממנו אחלו לו שיצליח בדרכו ושיזכה על ידו שיתרבה כבוד שמים, אחרון אחרון נפרד מהחייט רבינו מאיר, המלוהו בדרכו עד לשפת הנהר, ושם מוסר לו את האקדמות שחיבר, ומבקשו שיפיצנו בכל תפוצות ישראל, למען ישאר זכרו בין היהודים – שמעבר השני על הנהר – לכל הדורות.

³ היה אפשר לומר שהראה להם כבר בשבת ולא אסרוהו.

בכניסת השבת כאשר פסק הנהר להשליך את אבניו החל החייט לעבוד את הנהר לדרכו, היהודים במדינתם שמעבר לנהר שהיו נתונים בצרה, חיכו כל השבוע בכליון עינים לראות האם הצליח ה' את דרכו של רבינו מאיר, וביום שישי לפנות ערב, עם דמדומי חמה עמדו כולם מחוץ לעיר להקביל את פני השליח המיוחל כי אם הצליחה שליחותם והסכימו בני משה לשלוח שליח בודאי יגיע לאחר כניסת השבת, עודם עומדים ומסתכלים למרחוק והנה עיניהם רואות איש מתקרב אליהם, וכאשר הגיע יותר קרוב כבר הבחינו שהוא יהודי, ולבם נתמלא שמחה, והחלו להודות ולשבח לה' על אשר עזרם עד כה, ותקוותם לה' שיצליח דרכם עד לבטול הגזירה לגמרי, משהגיע החייט אליהם קבלוהו בשירה ובריקודים ובמחולות הובילוהו, בכבוד רב לביתו של הרב, שם התאכסן החייט.

פרק ג'

מיד עם צאת השבת יצאה משלחת ראשי הקהל אל המלך, ובשרוהו שכבר בחרו בחכם יהודי שמוכן לעמוד בויכוח עם הכומר הצורר, ואין הוא מפחד מכשפיו, והודיעו לו שהמלך יכול גם להקדים את המועד הנקבע לויכוח. כאשר שמע המלך את דבריהם, הודיע לכומר, שיהיה מוכן לויכוח, וכן הודיעו שהקדים את מועד הויכוח, נקבע יום שבו יערך הויכוח, והמלך ציוה להכין במה גדולה בתוך בקעה ענקית מחוץ לעיר מוקפת בעצים גבוהים, שם יתאספו כל היהודים והנוצרים ויראו מקרוב בויכוח שיתנהל בין הכומר לחייט היהודי. ביום המוגבל [המיועד ?] באו לבקעה הנועדת, המלך, שריו, יועציו, וכל גדולי המדינה, ומסביבם התיצבו כל העם, הכומר החייט עלו על הבמה, הכומר הביט על החייט בלעג ובבוז, והחל לתת בו עיניו, אך לא יכל להזיקו, החל הכומר

לפחד מהחייט, אבל שת עצה בלבן, ואמר למלך, לפי שנתחיל בויכוח, ברצוני לשמח את לב המלך, לעיני כולם אעשה דבר פלא אשר כל רואיו ישתוממו למראה עיניהם.

ליד הבמה עמדו שני אבני רחיים, אבני שיש כבדות וגדולות, לקח הכומר את אבני הרחיים הכבדות ונשא אותם על כתפיו אל הבמה, ובכח זרק אותם לאוויר, ועל ידי כישוף עשה כך שנשארו האבנים לעמוד באויר, והחלו להסתובב כבזמן שטוחנים בהם חטים, וכל העם רואים ומשתוממים למראה עיניהם.

לאחר זאת פנה הכומר אל החייט ואמר לו, עשה גם אתה דבר פלא למען יהנה המלך גם ממך, ויאמר החייט, הנה מסביבנו ישנם אילנות רחבים וגבוהים בחר לך או שאני אכופף בכוחי עץ גבוה עד שיגיע ראשו לארץ, ולאחר זאת תתקרב אתה ותחזיק בראש האילן הכפוף שלא יקפוץ בחזרה למעלה, או שאתה תכופף את העץ לארץ ואני בכוחי אחזיקנו לבל יקפוץ חזרה.⁷

בטח הכומר בלבן שלא יוכל היהודי לכופף אילן עד לארץ, ממילא לא יצרך הוא להחזיקו, ולכן אמר לחייט שהוא בוחר באפשרות הראשונה שהחייט יכופף את האילן ולאחר זאת הוא יחזיק את העץ בכח לבל יקפוץ חזרה.

ירד החייט מן הבמה – ונשא תפלה ליושב מרום שיצליח ויקדש שם שמים – ניגש החייט אל האילן הגבוה ביותר ועבה מאד, ובבת אחת כופפו לארץ, וכעת קרא החייט אל הכומר בקול, בא והחזק בראש האילן לבל יקפוץ למעלה, ירד הכומר מן הבמה בלב נפחד ונרעש, אך למראית עין חייך והלך בין הקהל בפנים שלוות, כאשר הגיע הכומר אל העץ והחל לאחוז בראשו, שמט החייט את ידו

⁷ בכישוף כישוף שהמכשף יודע ובמה שאינו מתמצא הרי הוא כאדם רגיל, משא"כ אצל חכמי ישראל שאינם עושים כישופים אלא הקב"ה עוזרם.

מהעץ, ובתנופה עזה התרומם העץ לגובה והעיף יחד אתו את הכומר בבת אחת לבין שני אבני הרחיים שעדיין הסתובבו באויר, וכהרף עין נטחן הכומר בין אבני הרחיים הכבדות...

היהודים בראותם אתה נסים והנפלאות שחולל השי"ת לעיניהם החלו להלל ולשבח את השם יתברך שמו, והנוצרים הורידו עיניהם לארץ מבושה שכיסתה את פניהם.

המלך הורה מיד לבטל את גזירת השמד שהוכנה מראש, ובאותו מעמד הכריז כי נתבררה צדקת היהודים, ומהיום והלאה כל יעזי שום נוצרי לפגוע ביהודים ולהפריעם מאמונתם בה' ומי אשר יפר את הוראתו זו וינסה להרע ליהודים, יהיה צפוי לעונש מות.

בשירה וריקודים חזרו היהודים לבתיהם, כשהחייט נישא על כתפיהם עד לביתו של הרב שם התאכסן החייט עד אשר יבנה לו בית משלו, למחרת התקיימה סעודת הודיה בה השתתפו כל היהודים, אנשים נשים וטף, בעת הסעודה נשא הרב את דברו לפי העם, ודרש מהם להתחזק באמונת ה' ובתורתו, ובמקום קרבן תודה שהיום אי אפשר להקריב, יקבל כל אחד מהם להוסיף כל יום עוד שעה בלימוד התורה יותר מכפי שהיה רגיל עד היום, גם החייט נשא את דברו בפניהם וחיזקם באמונת ה' העוזר ומגן לכל החוסים בו, ובסוף דבריו הוציא מאמתחתו⁷ את האקדמות שמסר לו רבינו מאיר ואת בקשתו לפרסם את האקדמות בכל תפוצות ישראל, אכן זכה רבינו מאיר שבכל קהילות ישראל יוצאי אשכנז, נוהגים לזמר את ההקדמות ביום מתן תורתנו לפני קריאת התורה.

⁷ בודאי לא טלטל את ההקדמות בשבת אלא זכרם בעל פה.

לקחים מסיפור ההקדמות :

- א. רואים מה אפשר על ידי תורה לאיזו דרגא נוראה הגיע חייט כנראה רגיל בקרב בני משה, ע"י תורה.
- ב. רבי מאיר ב"ר יצחק בעל ההקדמות הרגיש שאין לו שוב שם ושארית בעולם שמעבר לנהר, עולם שלמענו הקריב את כל הקרוב לו, לכך יגע וטרח לעשות הקדמות. ועלינו ללמוד שכולם פעם עוזבים את העולם. והוא שטרח נשאר לו זכר, הבה נשאיר לנו זכר בתורה ומצוות.
- ג. מדוע הנציח דוקא בניגון על תורה ואמונה? כי בזה נכלל הכל.
- ד. תוכן ההקדמות על הקנטת הגוים ועל התקווה לעתידנו הטוב במהרה, שזה היה הענין בזמנו. ומי שיודע את זה נסיונות רבים בחיים מתגמדים לפניו.

גמרא בענין הלוייתן

אמר רבה אמר רבי יוחנן מאמר כלשון הגמ' ובדילוג :

- א. עתיד הקב"ה לעשות סוכה לצדיקים מעורו של לוייתן! שנאמר התמלא בסוכות עורו.
- ב. זכה עושין לו סוכה, לא זכה עושין לו צלצל, שנאמר ובצלצל דגים ראשו.
- ג. זכה עושין לו צלצל לא זכה עושין לו ענק שנאמר וענקים לגרורותיך.
- ד. זכה עושין לו ענק לא זכה עושין לו קמיע שנאמר ותקשרנו לנערותיך.

והשאר פורסו הקב"ה על חומות ירושלים וזיוו מבהיק מסוף העולם ועד סופו שנאמר והלכו גויים לאורך ומלכים לנגה זרחך. וביאר המהרש"א [עה. ד"ה והשאר] שיש 4 דרגות בישראל וכנגדן 4 דרגות בשכר.

מאכלו : ב"ב עד. רב ספרא סיפר, פעם אחת נסעתי בספינה בים וראיתי דג שהוציא את ראשו מהמים והיו לדג קרניים וראה שחקוק עליו : אני בריה קטנה שבים ואני 300 פרסאות (1,200 מיל שכל מיל כ 1 ק"מ) ואני הולך לפיו של הלוי'תן שיאכלני היום. הסביר רב אשי שהדג הזה נקרא 'עז הים' ויש לו קרניים לחפש את מזונו בים.

עיניו : ב"ב עד : ת"ר מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע שהיו באין בספינה והיה ר"א ישן ור"י נעור. נזדעזע ר"י וננער ר"א א"ל מה זה יהושע מפני מה נזדעזעת, א"ל מאור גדול ראיתי בים. אמר לו שמא עיניו של לוי'תן ראית דכתיב עיניו כעפעפי שחר. פירוש שעניו מאירות.

מולחו לצדיקים : ויברא ה' את התנינים הגדולים זה הלוי'תן ובת זוגו. אמנם ה' לא השאיר את שניהם, אלא את הלוי'תן זכר ה' השאיר. ואת הלוי'תן הנקבה ה' מלח אותה בשביל הצדיקים. אולם בשור הבר גם נבראו שנים, וה' השאיר את שניהם ומסבירה הגמ' שדג מלוח הוא טוב אולם בשר טרי משובח יותר לכן השאיר ה' את שניהם חיים. שואלת הגמרא שימלח את הזכר ומתרצת שדג נקבה מלוח זה משובח. (כלומר מלוח עתיק כל שנות העולם). עוד מתרצת שכתוב לווי'תן זה יצרת לשחק בו לכן השאיר ה' את הזכר.

שתייתו : ב"ב עד: הירדן יוצא ממערת פמייס אולי זה הנקרא כיום בנייס. ועובר דרך ים סיבכי וים טבריה (כנרת) ומתגלגל ויורד לים הגדול ומתגלגל ויורד עד שמגיע לפיו של הלוייתן, ולע"ל יהיה קרב בין שור הבר והלוייתן לכן כל זמן שהבהמות הגדולות רואים שהירדן זורם לפיו של הלוייתן הם בוטחות שעדיין לא ימותו (עפ"י רש"י) (כנראה הואיל הגאולה קרובה מאוד לכן כל הזמן דואגות שבא כבר זמן ובודקות).

עוצמתו : כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן על כוחו של הלוייתן כשהלוייתן רעב הוא מוציא הבל מפיו והוא מרתיח את כל מימות שבמצולה (כלומר התהום). עוד אומרת הגמרא על עוצמתו הבלתי נתפסת שכששותה נראים חפירות עמוקות בים כתלמים של מחרישה. אמר רב אחא בר יעקב שמשתייתו נעשה כזה חסר בים שהמים בתהום לא מתמלאים אחר כך עד שבעים שנה. [מה בא לרמוז דוקא 70 שנה]

ציידתו : כי אתא רב דימי אמר רבי יונתן לעתיד לבא המלאך גבריאל יצוד את הלוייתן כמו שצדים חיות ואלאמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו.

שחיטתו : מתואר בהקדמות ובמהרש"א

סעודה לצדיקים : אמר רבה אמר רבי יוחנן עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים מברשו של לוייתן שנאמר יכרו עליו חברים. יכרו פירושו סעודה

והחברים הם תלמידי חכמים. והשאר מחלקין אותו (מ.) ועושין בו סחורה בשוקי ירושלים.

איזה צער נורא יהיה למי שיהיה מבחוץ והרי בפנים יהיו כל הצדיקים ואל תתמה כיצד יהיה מקום שהרי מאכלו בגודל 300 פרסה. אז הוא בודאי גדול פי כמה. והעונג יהיה עונג רוחני כמבואר במהרש"א בהמוכר את הספינה.

עשה תורתך קבע

כיצד זוכים בס"ד לתורה? יש משנה באבות פ"א שמאי אומר "עשה תורתך

קבע"

בספר 'קנין כתר תורה' מבאר משנה זו בכמה ביאורים נפלאים ונעתיקם בס"ד

עד שיהיה בקי

רבי חיים מוואלזין

"עשה תורתך קבע, ואיתא ... ירית מלשון ירושה שאין לה הפסק שילמוד תורתו עד שיהיה בקי כמעט בעל פה, ואמר שכל תפלתו מעודו היה נותן עבור דין אחד מחודש מהגמרא."

וכן אומר בעל התפארת ישראל – בועז.

יש גם במשמעות קבע, ענין חוזק ובירור שתעשה חיזוק ללימודך ולא תזוז מהענין עד שתרגיש שהוא קבוע כך כבמסמר, וגם בהיר לפניך בלי שום עמום וגמגום, ואז תחזור עליו כרגע יפה יפה בע"פ, עד שיהיה שגור בפיך.

שלא יפסיק מקביעותו

שלא לפרוש מהלימוד אלא בישוב הדעת גדול ולצורך הכרח מאוד. מהקדמת הש"ש :

בעל התפארת ישראל – בועז:

יש גם במשמעות המלה קבע, ענין המשך, שלא יהיה למודו פסקי פסקי, ללמוד מעט ולהפסיק ללמוד מעט ולהפסיק, כי ההפסקות הללו **משמשות** להשכיח הלמוד.

ואפילו בענין אחר לא ישנה מדפוס לדפוס ומחזר לחזר.

רבי חיים מוואליזין :

"ללמוד במקום רחוק שלא יהיה לו מניעות וטרדות ב"ב, וצוה לאחד מתלמידיו שלא לקבוע דירתו בעיר הנחשב למקום פרוץ.

רבי יוסף זונדל מסלאנט זצ"ל :

שלא לדבר תוך הלימוד אלא לרמוז. שיהיה קבוע בתורה שזה יהיה הדבר החשוב ביותר אצלו.

רבי יוסף זונדל מסלאנט זצ"ל

לילך ללמוד תיכף [כשקם] בכל מה דאפשר.

שיהיה קבוע בלימוד התורה ללא טירדות

בעל התפארת ישראל – בועז.

יש גם במשמעות המלה קבע, ענין מנוחה, ור"ל מנוחת הנפש ולכן טוב שילמוד במקום מרווח, וגם בספר יפה ודפוס נאה.

שיגנוב זמן

בעל התפארת ישראל – בועז.

ואפשר עוד דכלל התנא במלת קבע לשון חטיפה כמו היקבע אדם א', ור"ל מדצרכי הגוף מרובים, לכן במורגל שכשישב ללמוד יזדמנו לפניו ביטולים, לכן יחטוף את עצמו בחזקה מבין המון טרדותיו, וילך למקום צנוע שא"א לבוא עליו שם בטולין, והבא לטהר מסייעין לו.

להקבע אך ורק בתורה : מהקדמת ספר שב שמעתא

הקב"ה הכריחנו על ההר לקבל את התורה שיהא דינה שלא נוכל לשלחה. אכילת המן היתה הכרחית ללמד את בני ישראל תורה ללא בחירה. כי כיון שאכלו את המן לא היתה להם נטיה לשום תאוה חמרית, וכן נקבע לדורות על ידי לימוד התורה.

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

פרשת נשא

מה נחשבת הצלחה בתורה ?

מבן שלושים שנה ומעלה ועד בן חמישים שנה.

בני לוי עבדו מגיל שלושים. נשאלת השאלה הרי בפרשת בהעלותך פרק ט' פסוק כד' כתוב שהלויים מגיעים לצבא צבא בעבודת אהל מועד מבן חמש ועשרים שנה ?

תירצו חז"ל שבגיל עשרים וחמש מגיע הבן לוי ללמוד הלכות עבודה, ולומד חמש שנים, ובן שלושים עובד. מכאן לתלמיד שלא ראה סימן ברכה במשנתו חמש שנים ששוב אינו רואה.

אל הסטייפלר זצ"ל נכנס בחור וטענה בפיו שהוא ניסה ללמוד חמש שנים ולא הצליח [כי לא הגיע לרמה של בני גילון] ורוצה חלילה לפרוש מהלימוד. הסטייפלר אשר רעדו משמעו מקצה העולם ועד סופו, אחז בידו הקדושה את הבחור ושאל אותו : תאמר לי לפני חמש שנים ידעת ללמוד משנה ? והבחור ענה : לא !! וכהנה שאל אותו שאלות רבות, וראה שהוא יודע דברים רבים. לבסוף פנה הסטייפלר זצ"ל ואמר לראש הישיבה זה נקרא לא ראה סימן ברכה ??? מי אמר שלהצליח בתורה זה מי שמבריק ? להצליח בתורה זה כל משנה וכל דבר שאתה לומד ויודע זה נקרא להצליח.

ובהזדמנות אחרת ביאר מה אתה חושב שלזכור זה רק מי שזוכר את הכל % 100 הרי יש דברים שאינם צפים למעלה בזיכרון, אלא נמצאים בעומק, ואם יזכירו לו יזכר. לפעמים אדם אינו זוכר משנה ממש בעל פה, אבל אם מתחילים

שורה או פסקה יודע להשלים את המילים האחרונות, או שיודע את התוכן מה כתוב במשנה בעל פה. התורה כל כך יקרה שכל דבר הוא אוצר. בביתו לא היה אור בליל שבת, והיה משנן משניות בעל פה ומחשב גמטריאות, וסידרם בסוף ספר ברכת פרץ, ולימד את הצעירים לנצל כל דבר שיכול ללמוד, **התורה כל כך יקרה שכל דבר הוא אוצר בל יסולא בפז**. תורה אינה כעיסקה שלפעמים לסוחר גדול חבל להשקיע זמן בעיסקה קטנה, תורה היא כמטמון עצום, כל מילה כמחרוזת וכל רגע כיהלום. [זה נותן מבט חדש מה צריך לחפש בתורה, לא גאונות, לא ידיעת עיקרי הסוגיות, אלא כל דבר וכל מילה חשובה לפני השי"ת].

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

סילוק הטומאה יסוד הקדושה

צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש ולא יטמאו את מחניהם אשר אני שוכן בתוכם. ה' צוה את משה שיצוה את בני ישראל שישלחו מן המחנה את כל הטמאים כל אחד לסוגיו.

יסוד הקדושה בעם ישראל הוא ליחד מקומות קודש ולשלח את הטמאים מהם. [כי אם אין התבדלות מן הטמאים אין קדושה] כתוב בפסוק **וכל קרני רשעים אגדע** – אז ותרוממנה קרנות צדיק. קודם ולמלשינים אל תהי תקוה, ואחר כך **על הצדיקים**.

למדים אנו מזה שיש על האדם לבנות חומות קדושה. להבדל מן הטומאה. מסופר בספר מחיצתם שנסע בשליחות ממיר לברנוביץ עם כסף מר' אליעזר יהודה פינקל לרבי אלחנן וסרמן זצ"ל כי שמע שבברנוביץ אין אפילו לחם לאכול. היה שם בברנוביץ בחור שהסתבך עם כספים ואביו שלח לפרוע את

חובתיו ולהתיעץ עם רבי אלחנן מה לעשות בו, וכך אכן עשה, ודיבר עם ר' אלחנן על כמה אפשרויות, ובסוף השיחה אמר נו כעת יש לישמם. ר' אלחנן נבהל ואמר מה הוא אצלינו בישיבה ??? ועל אתר סילקו, [והוא היה מודע לכך מה הפירוש באותם ימים לזרוק בחור מהישיבה]

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

מורא מאיסור תורה

מי שנכנס בטומאה בדבר היוצא מגופו למחנה לוייה או בטומאת מת למחנה שכינה חייב כרת.

מסופר שפעם רצו הערבים לקחת את הכותל המערבי ולא לתת ליהודים להתפלל בו. וכולם מאוד הזדעזעו. ואילו הרב שך זצ"ל אמר הרי יש יהודים שנכשלים ונכנסים מאחור מעבר לכותל המערבי מקום שנקרא מחנה לוייה. "עדיף שכל אלו אשר מגיעים לכותל המערבי לא יגיעו ויפסידו את הכל העיקר שאף יהודי לא יכשל באיסור עליה להר הבית. וכן כל מה שרות זכתה לבעוז היה ע"י שהבחין שהיא מדקדקת בהלכות בשדה !

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

נשיאים - עבודת היחיד

התורה מונה את כל שתיים עשרה הנשיאים מחדש ולא כותבת וכך הביאו גם הנשיאים אלו ואלו, אלא כתבה הכל מחדש בשביל להחשיב כל נשיא ונשיא בנפרד, לכל נשיא היו כוונות אחרות ועמוקות, ותיקונים אחרים בעולם בקרבנו [רמב"ן], וכלל אינו דומה זה לזה. וכך גם כל יהודי יש לו את תיקונו כל תפילה ותפילה כל יום ויום, ואף אחד אינו יכול לחדש את החידושים שיש לחבירו.

נשיאים - כל אחד הוא עולם בנפרד

עוד לומדים מזה שחוזרת התורה שלכל יהודי יש מנין בעם ישראל ויש להתחס אליו בכבוד וחס ושלום לא לבזותו.

רבי חיים שמואלביץ זצ"ל היה אוהב לשמוע חידושי תורה מהלומדים הצעירים, אפילו שלא חידשו לו כלום. [כי רצה לראות כיצד כל אחד אומר.]
ואמר על עצמו אני אגיע לעולם הבא עם אלף חבורות ששמעתי על תחילת בבא קמא !!!

הבין את דרכי חשיבתו של כל אחד

רבי נפתלי טרופ זצ"ל היה גאון עולם, היו מרצים לפניו שיעורים של גדולי ראשי הישיבות והיה שומע את תחילת השיעור, וממשיך לבד ואומר נכון הוא תירץ כך, והביא ראייה מכאן וסתר וישב, הוא ידע לחשב לפי צורת חשיבתו כיצד ילמד את הסוגיה. כי לכל אחד יש את המסלול שלו. [אגב על שיעורו הוא התייגע נוראות, ושאלוהו הכיצד ? ואמר שזו המשרה שלו וכתוב בגמ' קשין מזונותיו של אדם.]

סיפור לחג השבועות

ופתאום שמעו בחוץ קולות,
 שמחלקים לצדיקים שתיה ועוגות...
 מיודענו הצדיק יצא לטעימה,
 במקום לטעום ולחזור ללמוד תורה,
 הוא נמשך לילדים שמשחקים במדרגות
 עולים במדרגות ומקפצים כעיזים
 ותרנגולות
 ברחוב ובחצרות בקולי קולות.
 הזקינה ניסתה להאזין לקולות התורה,
 ובמקום זה היא שומעת משחק בקול
 תרועה,
 ולאחריו עוד משחק ואחריו עוד שנים
 ושלושה.
 שכן זקן מסכן, ניסה להשתיק את האירוע,
 אולם נשמע רק קולם הפרוע,
 בבתים הסמוכים ילדים מתעוררים
 בזה אחר זה ולכל השכונה יש ליל
 שימורים.
 האבות חושבים שהילדים הלכו לחברותא
 או לומר תהילים
 ואינם מתארים איזה איסורים הם עוברים.
 אט אט הפציע השחר אור של ימים טובים,
 בזה אחר זה נרדמו הילדים
 בין המבוגרים על הספסלים,
 ואז הגיעה הזקנה זו מהבתים האחרונים
 והציצה בחיך מעזרת הנשים
 ואמרה לחברתה זו מהבתים הסמוכים :

אשריך שזכית לראות את הפרחים
 מלבליים,
 מתנדנדים על הספרים כמו לולבים !
 השכנה נשכה שפתייה עם עייפות בפנים,
 הרי לשון הרע אין מדברים,
 כמה חבל שאינם מחונכים...

היו שתי זקנות
 ידידות טובות - חברות עתיקות
 האחת גרה על יד בית הכנסת נתיבות
 והשניה גרה אחרי הגבעות
 לפני חג השבועות
 אמרה הרחוקה לקרובה
 איזה מיוחד חג מתן תורה
 חג העצרת והביכורים גם נקרא
 אשריך שתזכי לשמוע כל לילה
 את קול התורה מהדהד בשכונה,
 נענתה השניה ואף מחתה דמעה :

אכן כל שנה אני קוראת בספר תהילים,
 בליל חג הביכורים,
 על הלמדנים הצעירים,
 שיזכו להבין את דברי התורה העמוקים,
 של תורתנו היקרה מנופת צופים.

ובינתיים בבית אחר שם בשכנות,
 התגוררה משפחה עם בנים וגם בנות,
 בערב חג השבועות,
 אמרו ההורים לבנים לגמור את המלאכות,
 אשר עליהן מוטלות,
 ולמהר לנוח במטות.
 אולם במקום זאת,
 העדיפו לעשות שטויות,
 ולראות, כיצד הבנות,
 את הבית מקשטות,
 לבסוף נחו הבנים לא הרבה שעות,
 ונכנסו לחג השבועות,
 בעינים טרוטות.

אחר הסעודה התגברו לקדם אשמורות,
 לרוץ ללמוד ברוב עוז ותעצומות,
 חומש משניות וגם הלכות,

זכורני, כשלי היו ילדים,
היו לומדים הצעירים מעט עד שהיו
מתעייפים,
בחוץ לא הסתובב אף ילד רק בפנים,
ואז כשנרדמו מתוך דברי אלקים חיים,
העיר אותם אבא ושלחם לבית החמים,
עוגות ומגדנות בדרך ארץ היו אוכלים,
ומזדרזים לישון עם בגדים,
כדי שאבא יעירם לתפילת ותיקין,
ואז כשהמשחקים ישנים מכל הצדדים,

והמבוגרים מתפללים בעמידה לפני נג
האלוקים
על כולם עולים קולות דשנים ורעננים,
שאמן וברכו בקול מצפצפים.
אלו בריתחא דאורייתא לומדים,
ואלו בטהרת הלב מתפללים,
ואלו בזה וגם בזה מתעלים
יזכו כולם לצמוח לאילנות גדולים,
מלאים בכל בתורה ועבודה ובגמילות
חסדים.

ניגונים להג השבועות

ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע.

ובאו כולם בברית יחד נעשה ונשמע אמרו כאחד.

כד יתבין ישראל ועסקין בשמחת התורה, קודשא בריך הוא אומר לפמליא דיליה :

חזו, בני, חביבי. דמשתכחין בצערא דילהון, ועסקין בחדוותא דילי.

עליונים ששו ותחתונים עלו, בקבלת תורה הכתובה מסיני,

תואר כלה מאד נתעלה, בקבלת יום זה עשרת הדברים. (פיוט מוסף של שבועות)

ברוך הוא אלוקינו שבראנו לכבודו.

והבדילנו מן התועים,

ונתן לנו תורת אמת,

וחיי עולם נטע בתוכנו,

הוא יפתח ליבנו בתורתו

וישם בליבנו אהבתו ויראתו

ולעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם.

תורת ה' תמימה משיבת נפש.

עדות ה' נאמנה מחכימת פתי.

פקודי ה' ישרים משמחי לב.

מצות ה' ברה מאירת עינים.

יראת ה' טהורה עומדת לעד.

משפטי ה' אמת צדקו יחדיו.

הנתמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים.